

**Resultaten Prestatie Indicatoren Ondervoeding voor ziekenhuizen 2014 – Screening op ondervoeding op de polikliniek preoperatief verpleegkundig onderzoek: meer ziekenhuizen screenen; aandacht voor methode noodzakelijk.**

---

Ondanks de aandacht voor het probleem ondervoeding daalt het percentage patiënten dat ondervoed is bij opname in het ziekenhuis nauwelijks. Een belangrijke reden is dat het ondervoedingsprobleem al ontstaat in de periode vóór opname. Bovendien is door de steeds korter wordende ligduur de periode tijdens opname (te) kort om ondervoeding effectief te behandelen. Verschuiving van de ondervoedingszorg naar de polikliniek is een logische en noodzakelijke stap.

Sinds 2006 wordt er in de Nederlandse ziekenhuizen gescreend op ondervoeding. Tijdige herkenning en behandeling is onderdeel van de basisset van prestatieindicatoren van de Inspectie voor de Gezondheidszorg voor alle verpleegafdelingen en de preoperatieve en geriatrie polikliniek.<sup>1</sup>

De resultaten van de prestatieindicatoren worden gepubliceerd op [www.ziekenhuizen transparant.nl](http://www.ziekenhuizen transparant.nl). Daarnaast publiceert de Inspectie voor de gezondheidszorg elk jaar “[Het resultaat telt](#)”. De resultaten van 2014 zijn verwerkt in vijf fact sheets (screening ondervoeding kinderen, energie en eiwitname van ondervoede kinderen gedurende opname, eiwitname van ondervoede volwassen patiënten gedurende opname, screening op ondervoeding op de polikliniek preoperatief verpleegkundig onderzoek en screening op ondervoeding op de polikliniek Geriatrie) Deze fact sheet geeft een overzicht van de resultaten van de prestatie indicator ‘screening ondervoeding op de polikliniek preoperatief verpleegkundig onderzoek’.

Gvraagd is:

- Het percentage volwassen patiënten dat op de polikliniek preoperatief verpleegkundig onderzoek (POS) is gescreend op ondervoeding

*Ziekenhuizen:*

Van de 103 Nederlandse ziekenhuizen hebben 87 ziekenhuizen (84%) gegevens aangeleverd. 16 ziekenhuizen hebben geen gegevens aangeleverd<sup>2</sup>. Eén ziekenhuis screende door alleen de BMI te berekenen. Alle andere ziekenhuizen voldeden aan de richtlijn door gegevens te verzamelen over het percentage gewichtsverlies en de BMI of MNA of MNA-SF of SNAQ of SNAQ<sup>65+</sup> of MUST.

---

<sup>1</sup> <http://www.stuurgroepondervoeding.nl/toolkits/prestatie-indicator-ondervoeding-voor-ziekenhuizen>

<sup>2</sup> De 16 ziekenhuizen die geen gegevens aanleverden waren het Dr. Bernard Verbeeten Instituut in Tilburg, het Arnhems

Radiotherapeutisch Instituut, het radiotherapeutisch Instituut Stedendriehoek (RISO) Deventer, de MAASTRO clinic Maastricht, het radiotherapeutisch instituut Friesland, het Zeeuws radiotherapeutisch instituut, Universitair Longcentrum Dekkerswald Groesbeek, Rivas Zorggroep locatie Beatrixziekenhuis, het VU medisch centrum, het Universitair Medisch Centrum Utrecht, het Máxima Medisch Centrum, de Gelre Ziekenhuizen Locatie Apeldoorn, het Antoni van Leeuwenhoek ziekenhuis Amsterdam, het Rijnland Ziekenhuis Alphen aan de Rijn, het Oogziekenhuis Rotterdam en het St. Elisabeth Ziekenhuis Tilburg

*Resultaten van de ziekenhuizen*

Gemiddeld screenen de ziekenhuizen 83% van de patiënten op de polikliniek preoperatief verpleegkundig onderzoek. Het percentage patiënten met screeninguitslag 'ondervoed' is gemiddeld 4,1% ± 2,9% en varieert van 0 tot 15%.

79 ziekenhuizen (91%) hebben schriftelijke afspraken over het behandelbeleid bij screeninguitslag 'ondervoed' op de polikliniek preoperatief verpleegkundig onderzoek.

*Tabel 1: Screening op ondervoeding op de polikliniek preoperatief verpleegkundig onderzoek: het percentage gescreende patiënten en het percentage patiënten met 'screeningsuitslag ondervoed'.*

Ziekenhuis	Aantal POS patiënten in 2014 (n)	Aantal gescreende POS patiënten in 2014 (n)	% gescreend	% ondervoed
Flevoziekenhuis	9872	556	6%	1%
Ziekenhuisgroep Twente, locaties Almelo en Hengelo	21179	1298	6%	6%
Diaconessenhuis Leiden	4085	656	16%	7%
Erasmus MC	11333	2395	21%	4%
Universitair Medisch Centrum Groningen	13454	3035	23%	15%
Amphia Ziekenhuis	10522	3449	33%	4%
Slotervaartziekenhuis	6300	2271	36%	1%
St. Maartenskliniek Nijmegen	5655	2340	41%	2%
Ziekenhuis Bethesda	1621	722	45%	3%
Radboud UMC	6487	2926	45%	11%
Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis	10495	6253	60%	3%
Sint Maartenskliniek / Woerden	1672	1015	61%	3%
St. Anna Ziekenhuis	373	263	71%	5%
BovenIJ Ziekenhuis	1979	1403	71%	6%
Ziekenhuis De Tjongerschans	2301	1632	71%	9%
Refaja Ziekenhuis	1655	1197	72%	4%
Waterlandziekenhuis	1856	1386	75%	0%
HagaZiekenhuis	3074	2333	76%	6%
Martini Ziekenhuis	7081	5394	76%	3%
St. Antonius Ziekenhuis	8702	6786	78%	7%
Ziekenhuis Gelderse Vallei	3677	2905	79%	4%
Spaarne Ziekenhuis	3994	3172	79%	6%
Kennemer Gasthuis	8475	6748	80%	2%
Hofpoort Ziekenhuis	3218	2622	82%	2%
Ziekenhuis Nij Smellinghe	6988	5750	82%	3%
Ommelander Ziekenhuis Groep, locaties Winschoten en Delfzijl	7033	5837	83%	1%
Ziekenhuis Bernhoven	1053	875	83%	8%

Diaconessenhuis Meppel	4904	4107	84%	9%
Ziekenhuis St. Jansdal	2524	2133	85%	3%
Slingeland Ziekenhuis	2088	1790	86%	2%
Van Weel-Bethesda Ziekenhuis	2347	2024	86%	4%
Antonius Ziekenhuis	6349	5485	86%	4%
St. Franciscus Gasthuis	5926	5128	87%	4%
LUMC	8181	7086	87%	14%
't Lange Land Ziekenhuis	3793	3309	87%	3%
St. Lucas Andreas Ziekenhuis	8468	7358	88%	3%
Isala klinieken	6045	5319	88%	5%
Reinier de Graaf Groep, locaties Reinier de Graaf Gasthuis in Delft en Diaconessenhuis in Voorburg	2799	2465	88%	4%
Ziekenhuis Bronovo	5378	4743	88%	3%
VieCuri Med.Centrum voor Nrd- Limburg loc. Venlo	7640	6788	89%	5%
Diakonessenhuis locaties Utrecht en Zeist	3426	3062	89%	4%
Atrium Medisch Centrum Parkstad	10867	9752	90%	3%
Medisch Centrum Haaglanden	9101	8200	90%	2%
Rode Kruis Ziekenhuis	1154	1054	91%	1%
Meander Medisch Centrum	20913	19180	92%	4%
Albert Schweitzer Ziekenhuis	13771	12685	92%	4%
Rijnstate	5380	4973	92%	4%
Tergooiziekenhuizen, locaties Blaricum en Hilversum	4613	4266	93%	2%
Ziekenhuis Amstelland	4834	4484	93%	1%
Scheper Ziekenhuis	2961	2749	93%	6%
Streekziekenhuis Koningin Beatrix	855	800	94%	4%
Ziekenhuis MCL	6413	6034	94%	8%
St. Jans Gasthuis	6255	5891	94%	5%
Zaans Medisch Centrum	6100	5755	94%	3%
Spijkenisse Medisch Centrum	2726	2588	95%	4%
Maasziekenhuis Pantein	2912	2765	95%	2%
Sint Maartenskliniek / locatie Boxmeer	1038	987	95%	2%
AZM	1129	1079	96%	4%
IJsselland Ziekenhuis	2979	2858	96%	9%
Maasstad Ziekenhuis locaties Clara en Zuider	11351	10892	96%	2%
Gemini Ziekenhuis	6060	5835	96%	3%
Röpcke-Zweers Ziekenhuis, Saxenburgh Groep	3212	3094	96%	4%
TweeSteden ziekenhuis	1122	1086	97%	6%
Admiraal De Ruyter Ziekenhuis	100	97	97%	-
Medisch Centrum Alkmaar	20459	19967	98%	3%
Elkerliek Ziekenhuis	4359	4256	98%	8%
Medisch Spectrum Twente	5204	5083	98%	4%

Vlietland Ziekenhuis	4233	4140	98%	9%
Franciscus Ziekenhuis	1402	1389	99%	4%
ZorgSaam Ziekenhuis	6401	6352	99%	1%
Ziekenhuis Lievensberg	1499	1487	99%	4%
Onze Lieve Vrouwe Gasthuis	6686	6673	100%	6%
Deventer Ziekenhuis	7362	7346	100%	3%
Alexander Monro Ziekenhuis	316	316	100%	-
Gelre Ziekenhuizen Locatie Zutphen	4371	4371	100%	2%
Academisch Medisch Centrum	27	27	100%	-
IJsselmeerziekenhuizen loc. Lelystad en Emmeloord	6569	6569	100%	0%
Wilhelmina Ziekenhuis Assen	2921	2921	100%	0%
Catharina-ziekenhuis	839	839	100%	9%
Groene Hart Ziekenhuis	8031	8031	100%	5%
Algemeen Ziekenhuis Westfries Gasthuis	4120	4120	100%	5%
Laurentius Ziekenhuis	15821	15821	100%	4%
Havenziekenhuis en Instituut voor Tropische Ziekten BV.	3461	3461	100%	1%
Ikazia Ziekenhuis	6634	6633	100%	2%
Orbis medisch en zorgconcern	3815	3815	100%	5%
Jeroen Bosch Ziekenhuis	13341	13341	100%	3%
Ziekenhuis Rivierenland	6235	6235	100%	7%

### *Beschouwing van de resultaten*

Het aantal ziekenhuizen dat routinematig en expliciet screent op de polikliniek preoperatief verpleegkundig onderzoek is toegenomen van 75 ziekenhuizen (73%) in 2013 naar 87 ziekenhuizen (84%) in 2014. In 2013 screenden de ziekenhuizen gemiddeld 77% van de patiënten op de polikliniek preoperatief verpleegkundig onderzoek. In 2014 is dit verbeterd naar 83%.

De norm voor het percentage screening is vastgesteld op 80%. Van de screenende ziekenhuizen scoren 23 ziekenhuizen lager dan deze norm. Voor deze ziekenhuizen en de 16 ziekenhuizen die geen gegevens hebben aangeleverd ligt nog een implementatie-uitdaging. Het is van belang om elke stap goed te definiëren, met aandacht voor de verdeling van de verantwoordelijkheden tussen de verschillende disciplines.

Het percentage patiënten met screeningsuitslag 'ondervoed' is gemiddeld  $4,1\% \pm 2,9\%$  en varieert van 0 tot 15%. Dit percentage is lager dan de 6 tot 7% ondervoeding dat in verschillende studies zijn gevonden.<sup>3</sup> Dit onderzoek is voor een groot deel uitgevoerd op de polikliniek van het VUmc, een academisch ziekenhuis. In de resultaten van de screeningsuitslag van dit jaar valt op dat drie academische ziekenhuizen een hoger percentage patiënten hebben met de screeningsuitslag ondervoed. (Radboud UMC 11%, UMCG 15%, LUMC 14%). Het AZM scoort lager met 4%. Het AMC nemen we hierin niet mee vanwege een kleine steekproefomvang en het UMCU en het VUmc hebben

<sup>3</sup> De wetenschappelijke onderbouwing is te downloaden op <http://www.stuurgroepondervoeding.nl/toolkits/presentaties-materialen-2>

geen gegevens aangeleverd. Het verschil in screeningsuitslag tussen het AZM en de andere drie academische ziekenhuizen is wellicht deels te verklaren door de screeningsmethode: In het AZM wordt de SNAQ gebruikt en in Radboud UMC, UMCG en LUMC de MUST. Eva Leistra heeft in 2013 laten zien dat in een gemiddelde poliklinische populatie (n=2236) de SNAQ onderschat en de MUST overschat. De conclusie van deze studie was dat op de polikliniek het percentage onbedoeld gewichtsverlies en een lage BMI als criteria voor ondervoeding gebruikt kan worden.<sup>4</sup>

Concluderend is te stellen dat het aantal ziekenhuizen dat systematisch screent op ondervoeding op de polikliniek preoperatief verpleegkundig onderzoek is toegenomen en dat er binnen de deelnemende ziekenhuizen ook meer patiënten zijn gescreend. Het percentage patiënten met een screeningsuitslag ondervoed heeft een grote range en komt gemiddeld niet overeen met de percentages die zijn gevonden in wetenschappelijk onderzoek. Een verklaring hiervoor kan gezocht worden in het soort ziekenhuis en daarmee in de complexiteit van de patiëntenpopulatie maar ook in de gebruikte screeningsmethode.

De Stuurgroep Ondervoeding roept ziekenhuizen op om het percentage gewichtsverlies en de BMI<sup>5</sup> te gebruiken om te screenen op ondervoeding op de polikliniek preoperatief verpleegkundig onderzoek om zo een meer correcte en vergelijkbare uitslag te krijgen. Dit kan ingebouwd worden in het elektronisch patiëntendossier of er kan gebruik gemaakt worden van de Voedingstoestandmeter<sup>6</sup>.

---

<sup>4</sup> <http://www.stuurgroepondervoeding.nl/wp-content/uploads/2015/08/Validiteit-screeningsinstrumenten-poli-Leistra-Eur-J-Clin-Nutr-2013.pdf>

<sup>5</sup> >5% gewichtsverlies in de afgelopen maand en/of >10% gewichtsverlies in de afgelopen 6 maanden en / of BMI<18,5 kg/m<sup>2</sup>

<sup>6</sup> <http://www.stuurgroepondervoeding.nl/producten/voedingstoestandmeter/> / <http://www.stuurgroepondervoeding.nl/toolkits/screeningsinstrumenten>